

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

С осъзнаването на мащабите на наркотичните заплахи, пред които е изправено обществото, са налице и значими изменения. Под натиска на общественото мнение институциите се опитаха да предприемат по-сериозни стъпки за ограничаване търсенето и предлагането на наркотични вещества. Бяха извършени законодателни промени, създаден бе Националният съвет по наркотичните вещества, прие се Национална стратегия за борба срещу наркотиците до 2008 г. и пр.

В настоящия момент в различните институции съществуват многобройни програми, които засягат почти всички аспекти на търсенето и предлагането на наркотични вещества. От друга страна, е очевидно, че страната няма достатъчно нито финансови, нито човешки ресурси, за да се обхване целият спектър от проблеми. В този контекст авторите на настоящия текст са на мнение, че трябва да се изберат най-острите и най-значимите направления за дейност. В резултат на работата по настоящия анализ могат да се посочат няколко ключови направления, които биха повлияли цялостно за ефективното противопоставяне срещу търсенето и предлагането на наркотици.

- **Разширяване на метадоновата програма.** Въпреки че тя стартира през 1995 г., до средата на 2003 г. в нея участват само около 300 души и се осъществява единствено в рамките на София. Независимо от големия интерес на практика програмата е „затворена“ и нови членове не се приемат. Анализът показва, че основната причина за това са корисни личностни и институционални интереси. Важно е да се отбележи, че програмата е изключително евтина (средният дневен разход за метадона, необходим на един участник, е 60–80 стотинки). Ако тя се разшири и обхване реално желаещите да се включат, вероятно стотици хора ще бъдат спасени, от пазара на наркотици могат да бъдат извадени хиляди участници, което да нанесе видим удар на наркоорганизациите. Криминогенната обстановка ще се подобри значително, особено при някои групи престъпления, в които интензивно участват наркозависими, за да осигурят дневните си дози (кражби по домовете, кражби от автомобили, грабежи). Според предварителни оценки само в София може да се включат между 2000 и 3000 души (представляващи между една трета и една втора от зависимите от хероин), а ако се включат и останалите големи градове, биха достигнали 4000–6000 души.

- **Централизиране на противодействието срещу наркоразпространението.** Един от големите проблеми, не само при правоохранителните органи, е силното им фрагментаризиране. Ако съществуващите от известно време планове за създаване на структура, която да обедини усилията на специалните служби и полицията, се осъществят, вероятно моментното отсъствие на координация ще бъде преодоляно.
- **Затваряне на „отворените врати“ по границата на България.** Както бе посочено, съществуват определени входни точки, като Варна и Бургас, както и някои по-малки гранично-пропускателни пунктове, през които се пропускат товари без необходимия контрол. Инсталирането на рентгенови апарати на входните точки, през които минават най-големите стокови потоци, ще намали рязко риска от проникване на наркотици и прекурсори.
- **Създаване на система за оценка и мониторинг на ефективността на институциите,** работещи по проблемите на наркоразпространението, превенцията и лечението. За момента не е ясно как се оценява и как ще се оценява ефективността на институциите, натоварени с проблема, как се оценява успешността или неуспешността на предприетите мерки.